

Το διάταγμα για τη λειτουργία του πανεπιστημίου της Αθήνας υπογράφηκε από τον Ιγνάτιο φον Ρούντχαρτ, πρωθυπουργό του Όθωνα, στις 22 Απριλίου 1837. Τα μαθήματα άρχισαν τον Μάιο στο σπίτι του αρχιτέκτονα Σταμάτη Κλεάνθη, στην Πλάκα. Στα εγκαίνια, ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης είχε πει:

«Το σπίτι ετούτο θα φάει το σπίτι εκείνο».

«Ετούτο» ήταν το πανεπιστήμιο. «Εκείνο», τα ανάκτορα. Δεν έζησε να δει τη δικαίωση των λόγων του. Και βέβαια, δεν μπορούσε να φανταστεί, Μανιάτης αυτός, πόσο θα συνέβαλαν στη σταδιακή αποκατάσταση της συνταγματικής νομιμότητας οι θαρραλέοι κι ατίθασοι άνδρες από την Αιτωλοακαρνανία: Επαμεινώνδας Δεληγιώργης, Θεοδωράκης Γρίβας, Χαρίλαος Τρικούπης. Άλλωστε, ώσπου να γίνουν όλ' αυτά, πολύ νερό επρόκειτο να κυλήσει στο αυλάκι της ιστορίας.

Το σύνταγμα που προέκυψε από την επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου του 1843 δεν έλυσε τα πολιτικά προβλήματα της Ελλάδας. Ούτε τα κοινωνικά. Ο Όθων εξακολουθούσε ν' ανακατεύεται στην πολιτική, ν' ανεβάζει και να κατεβάζει κυβερνήσεις, ουσιαστικά να κυβερνά. Πια, όμως, υπήρχε κι άλλος μπελάς: Στην εξουσία ανακατευόταν και η βασίλισσα Αμαλία. Και βέβαια, το σύνταγμα δεν έδινε ψωμί στους πεινασμένους ούτε αποκαθιστούσε τους αγωνιστές του 1821.

Στα 1844, ο Ιωάννης Κωλέττης (1774 - 1847) γύρισε γαλλόφιλος από το Παρίσι, ίδρυσε το «γαλλικό», όπως ονομάστηκε, κόμμα, ανέτρεψε τον αρχηγό του «αγγλικού» κόμματος και πρωθυπουργό Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο (1791 - 1865) και κυβέρνησε τρία χρόνια. Στα 1847, προχώρησε σε εκλογές, τις πήρε με μεγάλη πλειοψηφία αλλά πέθανε. Ακολούθησαν πάνω από δέκα ταραγμένα χρόνια.

Ο Μαυροκορδάτος ξανάγινε πρωθυπουργός το 1853, η κατάσταση πήγαινε από το κακό στο χειρότερο και οι εξεγέρσεις έγιναν συχνό φαινόμενο. Τα ίδια συνεχίστηκαν και με τον Δημήτριο Βούλγαρη (1801 - 1877), που έγινε πρωθυπουργός το 1855. Μέσα σ' όλα, οι ξένες δυνάμεις επενέβαιναν ανοιχτά στα ελληνικά πολιτικά πράγματα κι έφτασαν, στον Κριμαϊκό πόλεμο, να καταλάβουν Αθήνα και Πειραιά (Μάιος 1854 - Φεβρουάριος 1857) για να εμποδίσουν την Ελλάδα να πολεμήσει κατά της Τουρκίας.

Στα 1859, ένας νέος βουλευτής μπήκε στην πολιτική σκηνή: Ο Επαμεινώνδας Δεληγιώργης (1829 - 1879) που πήρε τις περισσότερες ψήφους στο Μεσολόγγι. Διακήρυξε πως για όλα έφταιγε το στέμμα. Ξεκίνησε ανοιχτή αντιμοναρχική εκστρατεία και γρήγορα έγινε ινδαλμα των φοιτητών. Μέρα με τη μέρα, το αντιβασιλικό ρεύμα ογκωνόταν. Ο Δημήτριος Βούλγαρης προσχώρησε. Τον ακολούθησαν κι άλλοι πολιτικοί. Η νεολαία απαιτούσε «να φύγουν οι Βαυαροί». Ένα κίνημα στο Ναύπλιο, την 1η Φεβρουαρίου του 1862, αντιμετώπιστηκε από τον Αθανάσιο Μιαούλη. Για να σώσουν την κατάσταση, ο Όθων και η Αμαλία έκαναν μια μεγάλη περιοδεία στην Πελοπόννησο. Αναθάρρησαν κι ετοιμάστηκαν για μια δεύτερη, αυτή τη φορά στην Αιτωλοακαρνανία. Μεγάλη αποκοτιά.

Απόγονος γενιάς που πάνω από 350 χρόνια κατείχε το αρματολίκι στην περιοχή, ο Θοδωράκης Γρίβας (1797 - 1862) ήταν πασιγνωστος αντιμοναρχικός και είχε φυλακιστεί παλιότερα γι' αυτό μαζί με τον Κολοκοτρώνη. Ύψωσε σημαία επανάστασης στη Βόνιτσα. Ήταν 10 Οκτωβρίου του 1862. Την ίδια μέρα, επαναστάτησε και η Πελοπόννησος. Στην Αθήνα, ο καθηγητής του πανεπιστημίου Νικόλαος Σαρίπολος (1817 - 1887) έγραψε μια προκήρυξη.

Η περιοδεία στην Αιτωλοακαρνανία ματαιώθηκε. Η βασιλική θαλαμηγός κατέπλευσε στο λιμάνι του Πειραιά, στις 11 Οκτωβρίου του 1862. Οι επιβάτες της δε βγήκαν στη στεριά. Το πρωί, η προκήρυξη του Νικολάου Σαρίπολου είχε δημοσιευτεί από τον Μεσολογγίτη βουλευτή Επαμεινώνδα Δεληγιώργη: «Το σπίτι ετούτο» καταργούσε τη βασιλεία του Όθωνα και συγκαλούσε εθνοσυνέλευση. Ο λαός είχε βγει στους δρόμους. Στην προκουμαία του Πειραιά, τα πλήθη υποδέχτηκαν τη θαλαμηγό με αποδοκimasίες. Ο Όθων και η Αμαλία προτίμησαν να την οδηγήσουν στη Σαλαμίνα, όπου και διανυκτέρευσαν. Την επομένη, 12 Οκτωβρίου του 1862, έφυγαν για πάντα από την Ελλάδα. Ο Όθων πέθανε το 1867 στο Μόναχο. Επτά χρόνια αργότερα πέθανε και η Αμαλία.

Η έξωση του Όθωνα πανηγυρίστηκε έξαλλα από τους Έλληνες, ενώ η χώρα αυτόματα ειρήνευσε. Οι Βαυαροί που είχαν εγκαταλειφθεί στην Ελλάδα, άδικα φοβήθηκαν ότι οι Έλληνες θα ξεσπούσε επάνω τους. Κανένας δεν ασχολήθηκε μαζί τους. Οι πολλοί παρέμειναν. Σήμερα, οι απόγονοί τους είναι και νιώθουν Έλληνες και μόνο κάποια επώνυμα θυμίζουν τη μακρινή καταγωγή τους.

Όμως, την έξωση του Όθωνα πανηγύρισαν και οι Άγγλοι. Κι άρχισαν να εργάζονται για την «ομαλή διαδοχή». Ονειρεύονταν κιόλας επόμενο βασιλιά των Ελλήνων τον πρίγκιπα Αλφρέδο, δεύτερο γιο της βασίλισσάς τους Βικτορίας. Μέχρι τότε, τον προόριζαν για την

Επτανησιακή Ηγεμονία που μεθόδευαν και που θα περιλάμβανε τα υπό την κατοχή τους Ιόνια νησιά και τις υπό τουρκική ακόμα κατοχή Θεσσαλία και Ήπειρο.

Τον Νοέμβριο του 1862, ελάχιστες μόλις μέρες μετά την έξωση του Βαυαρού, ο πρωθυπουργός της Αγγλίας κάλεσε τον Έλληνα επιτετραμένο στο Λονδίνο Χαρίλαο Τρικούπη και του είπε:

«Αφού έφυγε ο Όθων, κρατάμε την Κέρκυρα και σας δίνουμε τα υπόλοιπα νησιά του Ιονίου».

Στις 10 Δεκεμβρίου του 1862, άρχιζε στην Αθήνα η εθνοσυνέλευση που θα οδηγούσε στην εκλογή νέου βασιλιά. Την ίδια μέρα, ο Βρετανός υπουργός Εξωτερικών διαμήνυσε πως «η βασίλισσα δεν θα είχε αντίρρηση να δοθούν τα Ιόνια στην Ελλάδα, αν ο νέος βασιλιάς ήταν αρεστός στους Βρετανούς». Και στην Αθήνα έφτανε μήνυμα που δεν έπαιρνε παρερμηνείες:

«Προκειμένου να στηριχτεί η μοναρχία στην Ελλάδα, η βασίλισσα Βικτορία ήταν πρόθυμη να ανακοινώσει στη βουλή των λόρδων και στο αγγλικό κοινοβούλιο την ένωση των Επτανήσων με την Ελλάδα. Όμως, η προσφορά δεν ίσχυε, αν οι Έλληνες εκλέγανε βασιλιά που θα δημιουργούσε υποψίες ότι θ' ακολουθούσε επιθετική πολιτική προς την Τουρκία»...

Ένα δημοψήφισμα στην Ελλάδα έφερε τον πρίγκιπα Αλφρέδο να παίρνει τις 230.000 από τις συνολικά 240.000 ψήφους. Μέσα από αντεγκλήσεις, απόπειρες πραξικοπημάτων και αναταραχή, η εθνοσυνέλευση πρότεινε το στέμμα στον νικητή του δημοψηφίσματος. Όμως, οι άλλες μεγάλες δυνάμεις αντέδρασαν. Οι Άγγλοι αναγκάστηκαν να αναδιπλωθούν. Η κυβέρνησή τους αρνήθηκε την προσφορά για λογαριασμό του Αλφρέδου. Στην Αθήνα, μπερδεύτηκαν. Μια επιτροπή ανέλαβε να διερευνήσει τις πραγματικές διαθέσεις των μεγάλων, ώστε η εθνοσυνέλευση να εναρμονιστεί μ' αυτές.

Στις 18 Μαρτίου του 1863, η επιτροπή ανακοίνωσε τα αποτελέσματα της έρευνάς της: Οι μεγάλες δυνάμεις συμφωνούσαν στο πρόσωπο του Γεωργίου Γουλιέλμου, γιου του διαδόχου της Δανίας, Χριστιανού. Συμφωνούσε κι ο πατέρας του. Την ίδια μέρα, η εθνοσυνέλευση ανακήρυξε τον Γεώργιο βασιλιά: Βασιλιά των Ελλήνων, ώστε να περιλαμβάνονται και οι των κατεχομένων εδαφών, και όχι της Ελλάδας, όπως ήταν ο Όθων.

Μια επιτροπή έφυγε στη Δανία να προσφέρει το στέμμα. Έφτασε εκεί στις 13 Απριλίου. Ο βασιλιάς Φρειδερίκος, ο διάδοχος Χριστιανός Θ' Γλίξμπουργκ με την πριγκίπισσα Λουίζα και τον γιο τους Γεώργιο της επιφύλαξαν τιμές. Καθυστερούσαν όμως να δεχτούν το στέμμα. Έμπειρος ο βασιλιάς των Δανών, είχε προβάλει τρεις όρους προκειμένου να συγκατατεθεί:

Να παραιτηθούν οι Βαυαροί από τον ελληνικό θρόνο, να παραχωρηθούν στην Ελλάδα τα Επτάνησα και να αυξηθεί η χορηγία των μεγάλων δυνάμεων προς τον βασιλιά.

Οι Άγγλοι συμφώνησαν να δώσουν τα Επτάνησα προίκα στον Γεώργιο. Άλλωστε είχαν να κάνουν με τον γιο του αδερφού της γυναίκας του βασιλιά τους, Εδουάρδου Ζ'. Ο πρώτος όρος, όμως, κολλούσε στην άρνηση των Βαυαρών να παραιτηθούν. Με ένα δικολαβιστικό κείμενο, οι τρεις δυνάμεις θυμήθηκαν πως αυτές εξέλεξαν τον Όθωνα, τον δοκίμασαν για... τριάντα χρόνια, διαπίστωσαν ότι δεν τους έκανε και τον απάλλαξαν από τα καθήκοντά του, απαλλάσσοντας και τις ίδιες από τις διάφορες δεσμεύσεις που είχαν αναλάβει απέναντι στους Βαυαρούς. Το θέμα έκλεισε.

Στις 25 Μαΐου του 1863, ο βασιλιάς Φρειδερίκος αποδέχτηκε το στέμμα των Ελλήνων για λογαριασμό του Γεώργιου. Στις 15 Ιουνίου, η εθνοσυνέλευση ανακήρυξε τον νέο βασιλιά ενήλικο: Ο Γεώργιος είχε γεννηθεί στις 24 Δεκεμβρίου του 1845 και το 1863 ήταν κάτω των 18 χρόνων. Στην Ελλάδα όμως, θυμούνταν ακόμη τα βάσανα της αντιβασιλείας του Όθωνα. Δεν χρειάζονταν επαναλήψεις.

Στις 17 Οκτωβρίου του 1863, το πλοίο που μετέφερε τον Γεώργιο έφτασε στον Πειραιά. Στις 18, ο νεαρός βασιλιάς βγήκε στην προκυμαία, ενώ ο λαός τον επευφημούσε. Μια στάση στον Κεραμεικό για την επίσημη υποδοχή κι ανέβηκε στην Αθήνα.

Η εθνοσυνέλευση συνέχισε τις εργασίες της ώσπου να ψηφίσει το νέο σύνταγμα. Στις 16 Νοεμβρίου του 1864, ο Γεώργιος παρουσιάστηκε ενώπιόν της και ορκίστηκε στον νέο καταστατικό χάρτη της χώρας. Ήταν ο πρώτος συνταγματικός βασιλιάς της Ελλάδας. Τρία χρόνια αργότερα, στις 15 Νοεμβρίου του 1867, παντρεύτηκε την πριγκίπισσα Όλγα, ανιψιά του τσάρου της Ρωσίας, Αλέξανδρου Β'. Θα χρειαζόταν να περάσουν άλλα επτά χρόνια, ώσπου, χάρη στον Χαρίλαο Τρικούπη, να εφαρμοστεί η «αρχή της δεδηλωμένης» με τον λόγο του θρόνου, στις 11 Αυγούστου του 1875. Αναθεώρηση του συντάγματος έγινε το

1911, όταν πρωτοκαθορίστηκε ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Ο Γεώργιος υπήρξε βασιλιάς για περίπου μισόν αιώνα. Επέζησε από δυο συνωμοσίες και μια απόπειρα κατά της ζωής του στα 1898, πριν να πέσει χτυπημένος από δολοφονικές σφαίρες στις 5 Μαρτίου του 1913. Για την ειρωνεία της Ιστορίας, επελέγη με την υπόσχεση ότι δε θα συναινέσει στην επέκταση του κράτους του σε βάρος της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και ευτύχησε να δει το βασίλειό του να υπερδιπλασιάζει την έκτασή του.

(Έθνος, 16.10.1997) (τελευταία επεξεργασία, 15.9.2009)